MALTA

QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

MAGISTRAT DR.
CONSUELO-PILAR SCERRI HERRERA

Seduta tas-7 ta' Lulju, 2009

Avviz Numru. 70/2005

Carmelo Farrugia

vs

Antoine Grima

Il-Qorti:-

Rat l-avviz ipprezentat mill-attur nhar l-erbgha (4) ta’ Frar 2005 fejn talab lil din il-Qorti tikkundanna lill-konvenut ihallas lill-attur dik is-somma ta’ tlett elef, sitt mija u hamsin lira maltin rapprezentanti din is-somma danni kagunati fil-fond 30, Suq Bonnici, Bormla, minhabba hruq fil-garaxx li jinsab 3, Triq Santa Margherita, Bormla nhar is-sbatax (17) ta’ Marzu 2003.

Il-konvenut interpellat sabiex jersaq ghall-likwidazzjoni u hlas ta’ danni baqa’ nadempjenti.

Bl-ispejjez inkluzi dawk ta’ l-ittra bonarja datata ghaxra (10) ta’ Mejju 2004.

Rat in-nota t'eccezzjonijiet ta' Antoine Grima fejn ecepixxa bir-rispett is-segwenti:-

"Illi prelimianrjament mhiex minnu li l-konvenut gie nterpellat divers drabi sabiex jersaq ghall-likwidazzjoni tad-danni, fil-fatt sahansitra f'dan l-avviz stess, tissemma ittra wahda biss li kienet ta' natura bonarja w ghalhekk, f'kaz ta' kundanna, m'ghandux jehel l-hlas t'imghax.

Illi minghajr pregudizzju ghal dak li inghad, meta l-attur gie mitlub sabiex jipproduci lista dettaljata tal-oggetti li allegatament gew distrutti b'rizultat ta' dan il-hruq, l-istess attur ma baghat ebda lista dettaljata li tindika b'mod précis l-pretensjonijiet vantati minnu.

Illi dejjem minghajr pregudizzju, l-konvenut ma kellu ebda responsabilita ta' htija ghal hruq ikkagunat fl-imsemmi garaxx w ghalhekk m'ghandux jirrispondi ghat-talbiet maghmula mill-attur.

Illi ghalhekk, it-talbiet attrici huma nfondatai fil-fatt u fid-dritt w ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontra l-istess attur.

Salv eccezzjonijiet ulterjuri."

Illi nhar it-tnejn w ghoxrin (22) ta' Gunju 2005 xehdet **Doris Farrugia** fejn ikkonfermat li hija tigi l-mara tal-attur u tghix mieghu fil-fond imsemmi fl-avviz u cioe Bormla. Stqarret li fis-sbatax (17) ta' Marzu 2003 ghal habta tas-sebgha w nofs ta' filghaxija, hija kienet id-dar wahedha u f'daqqa wahda dahal missierha u qalilha sabiex tigbor lit-tifel u tigri 'l barra peress li l-garage ta' tahtha, kien ha n-nar. Appena hareg rat in-nar fil-garaxx tal-konvenut, gholi sular u nofs u rat l-istess nar diehel fil-fond taghha u semghet affarijiet jinkisru. Qalet li bhala rizultat ta' dan in-nar, il-post t'ommha waqa' ghal fuq il-garaxx waqt li taghha kien sfronda.

Ikkonfermat li apparti l-hsara fil-bini li kien hemm, hija sofriet danni personali fl-affarijiet proprjeta taghha kif deskritti fil-prospett esebit minnha w immarkat bhala Dok. DF. Qalet li minhabba l-hruq, kemm hi kif ukoll ommha,

kellhom ifittxu residenza alternattiva fejn ighixu sakemm tissewwa l-hsara. Hija marret tghix M'Scala. Qalet li mal-konvenut, hija qatt ma tkellmet dwar il-*quantum* tad-danni. Qalet li tkellmet mal-avukat taghha li baghat ittra ghan-nom taghhom. Ikkonfermat li r-residenza taghhom hija proprjeta tal-Gvern u kien il-Gvern li tahom post alternattiv fejn ighixu sakemm jitranga l-post. X'kienet il-kawza tan-nar ma tafx.

Nhar il-hdax (11) ta' Mejju 2006 regghet xehdet u spjegat il-prospett imhejji minnha. Mistoqsija tispjega l-figura tal-kera u cioe l-ammont ta' LM609, hi spjegat li s-somma LM48 li tirraprezenta l-kera tal-fond li nharaq fl-ammont ta' LM16 fis-sena w ghamlet hekk ghal perijodu ta' tlett snin b'hekk hallset total ta' LM48, hallset is-somma ta' LM187 fis-sena ghal kera l-gdida fuq il-post fejn kienet qed tghix, b'hekk hallset is-somma ta' LM561, it-tnejn flimkien jghamlu LM609. Qalet l-ispjjez l-ohra huma ben identifikati.

Illi nhar it-tmintax (18) ta' Gunju 2007 ix-xhud esebiet zewg ricevuti tal-kera, wahda minnhom hija mmarkata bhala Dok. DF li tirrapprezenta l-kera fuq il-fond f'Bormla mertu tal-kawza fl-ammont ta' LM93.45 u d-Dok. DF 1 li jirraprezenta l-kera fuq post iehor f'Cospicua, pero dan ma halsitux.

In kontr'esami tghid li l-ewwel kamra taghha hija salott u l-art taghha kien sfrondat w ghalhekk ma setghetx tidhol f'din il-kamra. Ikkonfermat li l-aktar hsara li kellha, kien f'din il-kamra, izda anke f'kamra l-ohra, konsistenti f'nugrufun u foga. Ikkonfermat li fil-post li kienet kriet, damet tghix hames snin, ghalkemm kera ma kienitx thallas, peress li baqghet thallas il-kera tal-post li nharaq. Qalet li kera ghal post fejn kienu joqghodu temporanjament, ma hallsux. Spjegat li fis-salott kellha *bar* kbir b'hafna xorb alkoholiku ta' tipi differenti u fil-fatt tikkalkula li kien hemm aktar minn hamsin flixkun, ghax kien hemm faccata shiha. Qalet li l-prezz li tat fid-dokument minnha esebit, huwa pezz rejali ta' kemm hi hallset ghax-xorb. Qalet li salott gdid ghadha ma xtratx ghaliex l-ewwel kellha tixtri l-bzonnijiet. L-affarijiet

imsemmija fil-proseptt, bhal salott ta’ hames bicciet u *wall unit*, kellha tarmihom ghax kienu mahruqa kollha.

Raphael Aquilina xehed nhar it-tnejn w ghoxrin (22) ta’ Gunju 2005 fejn qal li huwa jigi missier l-mara tal-attur w ikkonferma li huwa kien ighix ma martu fl-istess livell ta’ fejn ighix l-attur w ghalhekk, il-fond tieghu wkoll gie mahkum bin-nar. Jiftakar li fis-sbatax (17) ta’ Marzu 2003, huwa kien id-dar meta, fid-daqqa w il-hin, ra n-nar tiela mill-garaxx ta’ tahtu w ghalhekk qabad u hareg ‘l barra. Qal li n-nar tant kien qawwi, li sahansitra anke haraq il-faccata tad-djar li kien man naha l-ohra tat-triq. Stqarr li n-nar tant kien qawwi li t-travi dahbu u l-art tal-*flat* tieghu waqghet. Qal li s-saqaf tal-fond ta’ bintu ma sfondax, izda ghadu mdendel. Ikkonferma pero li kull ma bintu kellha fil-*flat*, gie distrutt. Qal li l-konvenut ma marx jara x’garalu u lanqas m’offrielu xi kumpens.

In kontr’esami nhar it-tlettax (13) t’Ottubru 2008 ighid li fid-dar ta’ bintu ma setghux jidhlu, ghaliex l-art kienet sfrondat. Ikkonferma li fis-salott, bintu kellha salott, *wall unit* u *bar* b’hafna xorb akloholiku. Qal li kellha wkoll armatura shiha u li ghoxrin flixkun, kien hemm zgur. Ikkonferma li meta beda l-incident, hu ma kienx hemm u x’kienet il-kagun tan-nar, ma jafx.

L-espert tekniku **Joseph Zammit** xehed nhar id-disgha (9) ta’ Frar 2006 fejn ikkonferma li fis-sbatax (17) ta’ Marzu 2003, huwa kien gie nominat fl-atti tal-inkjesta mill-Magistrat tal-ghassa u dan fil-kapacita tieghu bhala espert tekniku, sabiex jikkonstata l-hsarat li kienu affettwaw l-vetturi li hemm f’dan il-garaxx u anke barra u sabiex jara jekk dan in-nar setghax origina mill-istess vetturi. Jghid illi huwa sab li l-vetturi kienu sofrew hsarat li kien irrelata dwarhom fir-relazzjoni li kien esebixxa fl-atti tal-inkjesta u wara li kien sema’ il-possessur tal-garaxx u ra l-affarijiet kif kienu, li kkonkluda li n-nar ma kienx beda mill-vetturi, izda minn raff li kien hemm f’dan l-istess garaxx. Huwa esebixxa r-rapport bhala Dok. JZ.

Illi l-perit kkonkluda wkoll li l-hsarat kienu estensivi hafna kemm fuq il-kostruzzjoni tal-garaxx, kif ukoll fis-sular ta’

fuqu, abitat minn zewg familji. Illi fil-presenza tieghu l-Perit Arkitett nominat mill-Qorti kkonferma li l-fondi ma kienxu tajjeb ghall-abitazzjoni, stante l-hsarat li kien hemm fihom.
Il-**Professur Alfred Vella** xehed nhar id-disgha (9) ta' Frar 2006 fejm ikkonferma li hu wkoll kien gie nominat fl-atti tal-inkjesta mill-Magistrat tal-ghassa. Ikkonferma wkoll li mill-access li zamm u mix-xhieda li gabar u konstatazzjonijiet li ghamel, l-hruq beda minn fuq ir-raff, izda x'kien is-sors ta' dan in-nar, ma jafx. Huwa esebixxa kopja tar-relazzjoni tieghu bhala Dok. AV.

Illi nhar il-hdax (11) ta' Mejju 2005 **PC 186 Christian Mintoff** xehed u esebixxa tlett ritratti mehuda minnu dwar il-hsara li kien hemm fil-fond in kwistjoni. Dawn gew immarkati bhala Dok. KM 1, KM 2 u KM 3.

Il-konvenut **Antoine Grima** xehed permezz tal-affidavit esebit fl-atti a fol. 97. Fih qal li fis-sbatax (17) ta' Marzu 2003 ghall-habta tas-sebgha w nofs ta' filghaxija huwa mar jigbor xi affarijiet mill-garaxx tieghu w appena fetah il-bieb tal-garaxx, ra xi dawl fuq ir-raff w induna li kien qed jaqbad. Qal li huwa pprova jitfi n-nar, izda dan ma kienx kontrollabli u n-nar baqa' jiehu. Qal li mbaghad in-nar qabad f'daqqa u huwa cempel lil tal-Fire Brigade.   Qal li appena waslu, dawn bdew jitfghu il-*foam* u n-nar beda jaqbad aktar. Qal li fil-garaxx huwa jzomm l-affarijiet li juza ghax-xoghol, fosthom kwantita ta' *foam* w injam. Qal li t-tiswijiet fid-djar sovrastanti ghal garaxx tieghu saru taht is-sorveljanza tal-Perit Robert Fenech fuq inkarigu tal-Housing Authority.   Qal li l-hsarat sofferti mill-attur m'ghandux ibatihom hu, peress li ma hux responsabbli ghan-nar li hakem il-garaxx tieghu.

In kontr'esami qal li l-*foam* li kellu fil-garaxx kien ilu ghandu hmistax-il jum u dan kien ghalih wahdu fuq ir-raff, mhux ma l-injam, maghhom pero kien hemm, pezzez ta' drapp, kif dejjem kien ikollu.

Il-**Perit Robert Fenech** xehed nhar it-tlettax (13) t'Ottubru 2008 fejn ikkonferma li kien hemm hruq fiz-zewg appartamenti li jgibu n-numri 29 u 30 u li l-hsara kienet

wahda estensiva. Ikkonferma li fil-fatt il-fond numru 30 kien sfronda. Qal li kien hemm hsara fis-sistema tad-dawl w ilma, fl-ghamara u fil-*furnishings*. Qal li ma jidhirlux li l-attur hallas ghal xi tiswijiet li kien hemm bzonn.

Anthony Grima, missier il-konvenut xehed permezz t'affidavit esebit fl-atti a fol. 119 fejn fih jikkonferma li dakinhar tal-incident, huwa kien akkumpanja lil ibnu fil-garaxx ghall habta tas-sebgha w nofs ta' filghaxija. Qal li appena fethu l-bieb, ibnu qallu li kien hemm xi dawl fuq ir-raff u mill-ewwel kien haseb hazing, peress li l-main tal-elettriku kien mitfi. Qal li ibnu tela' fuq ir-raff u ra li kien hemm in-nar. Ikkonferma li fuq ir-raff ibnu jzomm il-*foam,* injam u materjal iehor li juza fix-xoghol tieghu ta' tapizzar. Qal li ibnu ttanta jitfi n-nar, izda ma lahaqx, tant li anke spicca b'xi feriti kagunati bin-nar. Qal li n-nar gie mitfi permezz tal-Fire Brigade. Qal li huwa kien imur ma ibnu kuljum fil-garaxx u jaf li kollox kien ordnat sew. Qal ukoll li ibnu kien jassikura li l-*main switch* ikun mitfi qabel ma jitlaq mill-garaxx. Qal li dakinhar li dahlu fil-garaxx fil-jum tal-incident, ra li n-nar kien qed ikebbes fuq ir-raff. In-nar infirex ma kulimkien u kien hemm hafna hsara, kemm fil-garaxx, kif ukoll fil-fondi sovraposti u f'dawk tal-faccata li kienu mimlija nugrufun.

Ikkunsidrat:-

Illi l-attur qed jitlob lil Qorti tikkundanna lill-konvenut ihallsu dik is-somma msemmija fl-avviz, rapprezentanti danni li huwa sofra minhabba l-hruq li kien hemm fil-garaxx sovrapost ghal fond residenzjali tieghu.

Illi ma hux kontestat li bhal rizultat ta' dan il-hruq li hakem, l-attur sofra xi danni, ghalkemm il-konvenut qed ighid li huwa m'ghandux jaghmel tajjeb ghal dawn il-hsarat, peress li l-hruq ma kienx tort tieghu u di piu, f'kaz li jigi kkundannat ihallas id-danni, id-danni reklamati mill-attur huma eccessivi.

Huwa kompitu ghalhekk ta' din il-Qorti sabiex tezamina l-provi migbura sabiex tara jekk l-attur irnexxilux jipprova li

d-danni reklamati minnhom humiex eccessi jew le u jekk huwiex l-konvenut li ghandu jghamel tajjeb ghalihom.

Il-Qorti hawn taghmel referenza ghas-sentenza moghtija mill-Onorabbli Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri) fl-ismijiet **Joseph Tonna vs Philip Azzopardi** deciza nhar it-tnax (12) t'April, 2007 mill-Onorevoli Imhallef Dr. Philip Sciberras fejn inghad illi:

"*In materja ta' provi, r-regoli l-aktar prevalenti fl-ordinament guridiku taghna jidhru li huma dawn:*
a. Ibda biex ir-regola tradizzjonali tal-piz tal-provi timponi a kariku tal-parti li tallega fatt l-oneru li ggib il-prova ta' l-ezistenza tieghu. Tali oneru hu ugwalment spartit bejn il-kontendenti, sija fuq l-attur li jsostni l-fatti favorevoli li jikkostitwixxu l-bazi tad-dritt azzjonat minnu (actori incumbit probatio), sija fuq il-konvenut ghas-sostenn tal-fatt migjub minnu biex jikkontrasta il-pretiza ta' l-attur (reus in excipiendo fit actor) – Ara Vol. XLVI/i/5.
b. Fil-kors tal-kawza dan il-piz jista joxxilla minn parti ghall-ohra, ghax, kif jinghad, 'jista jkun gie stabbilit fatt li juri prima facie li t-tezi ta' l-attur hija sostenuta' – Ara Vol. XXXVII/i/577;
c. Il-gudikant adit mill-meritu tal-kaz hu tenut jiddeciedi iuxta allegata et probata, u dan jimporta illi d-decizjoni tieghu tigi estratta unikament mill-allegazzjoni tal-partijiet. Jigifieri, minn dawk ic-cirkustanzi tal-fatti dedotti ghab-bazi tad-domanda jew ta' l-eccezzjoni u l-provi offerti mill-partijiet. Jikkonsegwi illi d-dixxiplina tal-piz tal-provi ssir bazi tar-regola legali tal-gudizzju in kwantu timponi fuq il-gudikant il-konsiderazzjoni li l-fatt allegat mhuwiex veru ghax mhux ippruvat;
d. Il-valutazzjoni tal-provi hu fondat fuq il-principju tal-konvinciment liberu tal-gudikant. Lilu hu moghti l-poter diskrezzjonali ta' l-apprezzament tar-rizultanzi probatorji u allura hu liberu li jibbaza l-konvinciment tieghu minn dawk il-provi li hu jidhirlu li huma l-aktar attendibbli u idoneji ghall-formazzjoni tal-konvinciment tieghu. Naturalment dik id-diskrezzjoni tieghu hi soggetta ghal dak il-limitu legali impost fuqu mill-artikolu 218 tal-Kodici ta' Organizzazzjoni u Procedura Civili li jrid li fis-sentenza tinghata motivazzjoni ragonata li tikkonsenti l-kontroll tal-hsieb

logiku segwit fuq appell interpost mis-sentenza. Motivazzjoni din, li jekk jinstab li tirrispondi mal-logika u r-razzjonalita, kif ukoll koerenti ma' l-elementi utilizzati allura skond gurisprudenza konkordi, ma tigix disturbata minn Qorti ta' revizjoni – Ara b'ezempju ***Ramchand Kilumal noe vs Jessie Blanco*** *– App. 30 ta' Gunju, 1912 (Vol. XXIV/i/104)";*

Illi dwar il-kwistjoni ta' responsabilita, jinghad li mill-provi prodotti li m'humiex kontestati, kien hemm hruq ta' *foam* fuq xi raff gewwa l-garaxx tal-konvenut, liema hruq ikkaguna hsara lill-attur, tant li l-attur kellu jabbanduna d-dar residenzjali tieghu w imur ighix f'residenza ohra moghtija lilu mill-Housing Authority. Illi huwa minnu li dan il-hruq ma sehhx minhabba xi negligenza jew imperizja da parti tal-konvenut, pero xorta sehh minhabba z-zamma ta' materjal tieghu, u li kieku ma kienx hemm tali zamma, l-probabilita hi, li ma kienx ikun hemm dan il-hruq.

Illi ghalhekk, civilment huwa il-konvenut li ghandu jirrispondi ghat-talbiet tal-attur.

Dwar il-*quantum* pero, din il-Qorti tinnota li l-attur ma tantx gab provi dokumentarji sabiex jissostanzja t-talba tieghu, salv ir-ricevuti tal-kera. Huwa esebixxa prospett fejn indika piu o meno l-valur tal-oggetti li gew distrutti minhabba dan in-nar. L-attur ighid li huwa baqa' jhallas il-kera fuq il-post li inharaq, nonostante li nghata post alternattiv mill-Gvern. Illi ghalhekk tali ammont ma jistax jigi rikjamat mill-konvenut, ghaliex anke kieku l-fond m'inharaqx, il-kera kienet tibqa dovuta dejjem. Illi peress li ma hallasx kera zejda, minhabba li kellu jabbanduna d-dar residenzjali tieghu, tali kera ma tistax tintalab mill-konvenut.

Illi ghalhekk, mit-talba ta' LM3,650, trid titnaqqas minnufih is-somma ta' LM609 tal-kera.

Dwar il-kumplament, u cioe LM2,941, l-attur ma gab lanqas ricevuta wahda, ressaq lil missier il-mara jghid u jiddeskrivi dak li kien hemm fil-kamra tas-salott qabel m'inharaq u cioe li kien hemm *bar*, *wall unit* u salott. Illi

mir-ritratti esebiti, jirrizulta li n-nar kien wiehed ta’ certu kobor w ghalhekk, fic-cirkostanzi l-Qorti qieghda *arbitrio boni viri,* tillikwida d-danni sofferti mill-attur ghas-somma ta’ LM2,500, ekwivalenti llum ghal hamest elef, tmin mija, tlieta w ghoxrin euro u hamsa w erbghin euro centezmi (€5823.45).

Dwar il-kwistjoni li l-azzjoni hija wahda ntempestiva, jirrizulta mill-atti, li l-konvenut qatt ma resaq sabiex jaghmel tajjeb ghad-danni kagunati minnu u lanqas wiegeb l-ittra li kienet intbaghtitlu mill-avukat difensur tal-attur w ghalhekk f’dawn ic-cirkostanzi, ma thossx li t-talba hija ntempestiva.

Ghaldaqstant il-Qorti qieghda tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenut u tilqa t-talba tal-attur limitatament ghas-somma ta LM2,500, ekwivalenti llum ghal hamest elef, tmin mija, tlieta w ghoxrin euro u hamsa w erbghin euro centezmi (€5823.45) u tordna lill-konvenut ihallas lil attur din is-somma hekk likwidata.

L-ispejjez ta’ din l-istanza flimkien mal-imghaxijiet, jithallsu mill-konvenut.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------